

POTENCIÁL CESTOVNÉHO RUCHU V MESTE PEZINOK

Nikola SVETLÁKOVÁ

AGROKOMPLEX – VÝSTAVNÍCTVO NITRA, štátny podnik
Výstavná 4, 949 01 Nitra, e-mail: svetlakova@agrokomplex.sk

***Abstract:** Tourism is an integral part of life. Each of us got used to leave so we attempt to bring opportunities localization, selective and realization prerequisite for tourism in Pezinok. The theme of tourism is particularly interesting and active town of Pezinok, which is applied trying to develop its tourism. Pezinok is an old city that has become a tradition. It builds mainly to blame, but also for ceramics, which is linked to wine. People drinking wine in the past mainly ceramic vessels. Ceramics and ceramic masters to the now preserved in the city and its surroundings. People who live in it Liked it because it is small, quiet and has its own atmosphere. The important thing is that it is close to the capital so far, it appears more local tourism day when the people of Bratislava goes for various social events, which in Pezinok all year long enough. Important role cities play as well as self-governing region. The more tourists come to the city, the more money they spend and the more you give the city into your budget and of course the county. It created the Small Carpathian Wine Route, which connects the towns and villages in this area, wine and winegrowing regions. Pezinok, however, is an example of an active city, which includes the development of tourism not only in words, but also actively, deeds and actions that translate into cultural events in the city.*

***Key words:** Small Carpathian Wine Route, Tourism, pottery, traditions Little Carpathians Museum in Pezinok, attributes, potential*

Úvod

Na Slovensku je množstvo regiónov, ktoré z hľadiska cestovného ruchu v niečom vynikajú. Niektoré ponúkajú prírodné krásy, iné sú bohaté na kultúrno-historické pamiatky, ďalšie sú zaujímavé z hľadiska polohy, regiónu, lokalizácie a pod. My sme sa zamerali na potenciál mesta Pezinok, ktorý je výnimočný tým, že na jeho území sa vyskytuje viac druhov atraktivít cestovného ruchu. K rozvoju cestovného ruchu najvýznamnejšou mierou prispieva vinohradníctvo. Pezinok je súčasťou turistického projektu Malokarpatská vínná cesta, ktorá spája obce a mestá Malokarpatského regiónu s vinohradníckymi a vinárskymi tradíciami od Bratislavy až po Smolenice.

Mesto je zaujímavé pre turistov vďaka svojim historickým pamiatkam; sú z nich vytvorené dva produkty cestovného ruchu: Historický okruh po centre mesta a Banský náučný chodník; známym kultúrnym podujatiam regionálneho významu, jedinečným muzeálnym a umeleckým expozíciám, prvá a jediná Galéria insitného umenia na Slovensku a v

neposlednom rade svojim programom tzv. vínneho turizmu - ochutnávkami vína a gastronomických špecialít, ako aj tradičnými vinárskymi podujatiami.

Metodika

Cieľom nášho výskumu je zhodnotenie rekreačného potenciálu mesta Pezinok. Preskúmaním štúdií zaoberajúcimi sa problematikou rozvoja cestovného ruchu a expertným odhadom sme zistili a vyhodnotili atribúty potenciálu cestovného ruchu v meste Pezinok, pričom sme použili nasledujúce metodologické postupy a prostriedky na meranie a hodnotenie potenciálu cestovného ruchu v danom meste:

1. Navštívili sme Mestský úrad a primátora mesta Pezinok za účelom zberu a zhromaždenia informácií.
2. Ďalšie podklady potrebné k našej štúdií sme získali návštevou Mestského informačného centra (MIC), ktoré bolo vynikajúcim zdrojom informácií k našej téme. Pracovníci MIC nám poskytli materiály a štatistické informácie o turistickej návštevnosti jednotlivých kultúrnych, spoločenských, športových a atď. podujatí organizovaných mestom Pezinok.
3. Po naštudovaní si materiálov zaoberajúcich sa cestovným ruchom a zberom konkrétnych informácií a dát sme uskutočnili terénny rekognoskačný prieskum a expertný odhad potenciálu cestovného ruchu v meste Pezinok na základe prírodných a kultúrnych predpokladov, ktorý sme následne spracovali v našej štúdií.

Pri expertnom odhade sme si určili škálu jednotlivých atribútov cestovného ruchu, pričom hodnota 5 bola najvyššia hodnota, čo sa týka hodnotenia potenciálu jednotlivých atribútov cestovného ruchu a naopak hodnota 1 bola najnižšou hodnotou pre daný atribút. Zistené výsledky sme spracovali a v závere práce vyhodnotili.

Charakteristika mesta Pezinok

Pezinok leží 18 km severovýchodne od hlavného mesta Bratislavy. Rozkladá sa na dvoch katastrálnych územiach Grinava a Pezinok na ploche 7276 ha na úpätí Malých Karpát, vo výške 156 m n. m.

Pezinok je okresným mestom, súčasťou Bratislavského kraja. Susedí s okresmi Senec, Bratislava, Malacky a Trnava. Nemá síce priamy styk so štátnou hranicou, ale najbližší hraničný priechod do Rakúska je vzdialený iba 25 km, do Maďarska približne rovnako.

V meste Pezinok žije (k 31. 12. 2015) 24 402 obyvateľov, z toho približne 51,5 % žien a 48,5 % mužov. Približne 23% obyvateľov je v predproduktívnom veku, 63 % v produktívnom a 14 % v poproduktívnom. Z hľadiska národnostnej štruktúry je zloženie obyvateľov nasledovné: 97 % občanov má slovenskú národnosť, 1,3 % českú a moravskú, 0,6% maďarskú, zvyšných 1,1 % rusínsku, ukrajinskú, nemeckú, poľskú, ruskú, rómsku a bulharskú (Územný plán mesta Pezinok, 2015).

Historický vývoj mesta Pezinok

Územie, na ktorom sa dnes rozkladá mesto Pezinok, sa v písomných materiáloch prvýkrát spomína v listine z roku 1208 ako "terra Bozin" (v preklade Zem pezinská). V nasledujúcich storočiach sa mesto postupne zmenilo z banskej osady na vinohradnícke mestečko. 14. júna 1647 získalo mesto Pezinok privilégium slobodného kráľovského mesta. V 17. – 18. storočí zažíval Pezinok svoj najväčší rozkvet a patril medzi najbohatšie mestá Uhorska. Jeho sláva a bohatstvo bolo založené na produkcii kvalitných vín. V 19. storočí začalo postupné priemyselňovanie mesta; bola tu založená prvá továreň na výrobu kyseliny sírovej v Uhorsku, továreň na výrobu ihiel a taktiež veľká tehelňa. V 19. storočí bola v meste zavedená železnica, čím sa Pezinok stal najdôležitejším mestom Malokarpatskej vinohradníckej oblasti. Prvá polovica 20. stor. predstavovala úpadok mesta. V tomto čase nebolo v Pezinku väčšieho priemyselného podniku, čo zároveň s poklesom vinohradníckej produkcie spôsobilo masívne vysťahovalectvo do Ameriky. Postupné zlepšenie začalo až po skončení II. svetovej vojny (Farkaš, Vavák, Wittgrüber, 2008).

Pezinok, ako staré vinohradnícke mesto, je stále väčším lákadlom pre turistov a každodenných návštevníkov mesta. Vinohradníctvo a vinárstvo už roky určujú životný štýl veľkej časti obyvateľstva. Okrem už zaniknutého zlatého baníctva je v Pezinku známa a stále prosperujúca tehliarska výroba a z nej odvodená výroba úžitkovej a umeleckej keramiky. Hospodársky profil mesta dotvára stavebná výroba, strojárstvo, obchod a drobná remeselná výroba. Veľkým darom, ktorý dali mestu Karpaty, je areál zimných športov na vrchu Baba a v lete pešia turistika po značených turistických chodníkoch, ktoré sú obľúbené na krátke víkendové túry. Na pôde mesta sa pravidelne uskutočňujú významné podujatia; mnohé z nich majú i medzinárodný význam: Vinobranie, Keramické trhy, Týždeň českého divadla, Pezinský Permoník, kultúrne festivaly (Ad unacorda - v chrámovom speve, Cibulák - divadelný), motoristické a športové súťaže (automobilové preteky do vrchu na Babe, Malokarpatský stravec - v parkúre). V meste je zvlášť silná výtvarná obec. Žijú a tvoria tu známi výtvarníci Alexander Ilečko, Igor Piačka, literát Július Balco.

Pezinské vína sa pravidelne vracajú zo súťaží s vavrínmi - či už z pezinských tradičných Vínnych trhov alebo medzinárodných (Česká republika, Rakúsko, Slovinsko, Maďarsko). Sú medzi nimi i šampióni takých prestížnych súťaží ako je Vínofórum, či Vinotalia. Pezinok je moderným okresným mestom s kvalitnou vinohradníckou a vinárskou produkciou, rozvinutým obchodom a zaujímavými historickými pamiatkami. Pre mesto je charakteristické historické centrum s typickými meštianskymi domami, ulicami v pravidelnom sieťovom pôdoryse a zvyškami pôvodných hradieb. K najvýznamnejším kultúrohistorickým pamiatkam patrí zámok z 13. storočia, 4 historicky aj architektonicky cenné kostoly a renesančná radnica (Dubovský, Žudel, 1982).

Mesto je zaujímavé pre turistov vďaka svojim historickým pamiatkam; sú z nich vytvorené dva produkty cestovného ruchu: Historický okruh po centre mesta a Banský náučný chodník; známym kultúrnym podujatiam regionálneho významu, jedinečným muzeálnym a umeleckým expozíciami (vinohradnícko-vinárska expozícia v Malokarpatskom múzeu, expozícia predmetov získaných archeologickým výskumom Pezinka a prvá a jediná

Galéria insitného umenia na Slovensku) a v neposlednom rade svojim programom tzv. vínneho turizmu - ochutnávkami vína a gastronomických špecialít, ako aj tradičnými vinárskymi podujatiami (Vínne trhy v apríli, Vinobranie v septembri, Svätomartinské požehnanie mladého vína v novembri a Deň otvorených pivníc v novembri).

Prírodné predpoklady

Mesto Pezinok leží v nadmorskej výške 152 m n. m. na kontakte Podunajskej nížiny s Malými Karpatmi. Najteplejším mesiacom roka je júl (20,6 °C), najchladnejším január (-2 °C), priemerná ročná teplota je 9,8°C, priemerná teplota teplého polroka je 16,7 °C. Počet letných dní v roku je 66, pričom ročné zrážky sú v rozmedzí 700-740 mm (počet zrážkových dní je 90-95). Riečna sieť tvorená bystrinami juhovýchodných svahov Malých Karpát, avšak v priebehu roka sú charakteristické svojou nerovnomernosťou. Záchytným recipientom spomínaného územia je umelo vytvorený Šurský kanál. Územím pretekajú tri potoky – Pezinský (Saulak), Myslenický potok a Trnianský potok. Vodné plochy v meste majú funkcie zavlažovacie a sú určené na chov rýb, alebo sú využité na technologické účely. Naopak na rekreačné účely sú vodné plochy v meste Pezinok využité minimálne. Využité plochy na rekreáciu sú napr. nádrž Limbach, vodná nádrž Kučišdorfská dolina a rybník Kejda či nádrž Rozálka.

Umelo vytvorené predpoklady

Mesto Pezinok a jeho kultúrny život je veľmi pestrý a nadväzuje na bohaté tradície. Mesto pravidelne organizuje podujatia miestneho i regionálneho významu. V meste sa nachádza viac kultúrnych zariadení, ktoré slúžia na spoločenské, kultúrne, ale i vzdelanostné aktivity návštevníka. Je typické svojimi tradíciami, architektúrou a folklórom.

Kultúrno-historické pamiatky a zariadenia – v meste je celkovo evidovaných 66 objektov, ktoré sú zapísané do zoznamu kultúrnych pamiatok. K najväzácnejším patria:

Stará radnica – vznikla z objektu bývalých mestských kúpeľov, po požiari bola rekonštruovaná a objekt bol prebudovaný a dnes v ňom sídli Mestské múzeum.

Zámok a zámocký park – zaujímavý je svojou bohatou históriou. Dnes je zámok v súkromnom vlastníctve a v jeho pivniciach sa nachádza Národný salón vín. Súčasťou je zámocký park, ktorý je zaujímavý vzácnymi stromami a jeho zakladateľom grófom Františkom Pálffym.

Malokarpatské múzeum – zrekonštruované v roku 2008. Ide o regionálne múzeum so silným akcentom na vinohradníctvo, vinárstvo a najmä víno z Malokarpatskej vinohradníckej oblasti. Pre návštevníkov múzeum ponúka prehliadku pivničnej expozície s najväčšou zbierkou vinohradníckych lisov v strednej Európe, príležitostné výstavy na rôzne témy, tvorivé dielne pre školy a degustácie malokarpatských vín vo svojich jedinečných priestoroch. Je organizátorom podujatia Sviatku sv. Urbana, medzinárodného šachového turnaja Memoriál Richarda Rétiho, Keramických trhov a je jednou zo zastávok počas Dňa otvorených pivníc na Malokarpatskej vínnej ceste. Spolu s

občianskym združením Museum Vinorum je organizátorom Pezinských vínnych pivníc. Múzeum usporadúva príležitostne výstavy aj v zahraničí (napr. výstava Vinohrady, víno, ľudia bola v septembri 2005 prezentovaná v Európskom parlamente v Štrasburgu, neskôr vo Viedni a v Miloticiach, ČR).

Mariánsky stĺp – nachádza sa na radničnom námestí, postavený bol v roku 1749. Bol demontovaný na základe rekonštrukcie v roku 1954 a bol uložený do depozitára múzea. V súčasnosti sa stal opäť ozdobou námestia. (Dubovský, Žudel, 1982)

Mestské hradby – zachovali sa len zvyšky v uliciach: Záhradná, Moyzesova, Hrnčiarska, Mladoboleslavská a Štefana Polkorába. Povinnosť ich vybudovania súvisela s udelením privilégii slobodného kráľovského mesta Pezinok v roku 1647. Opevnenie vtedy malo 3 brány a 11 bášť. Hradobné múry boli vybudované z lomového kameňa až do výšky 6 metrov, široké pri základoch až 180 cm a pri vrchole 100 cm. Pred hradbami sa nachádzala priekopa široká 15 m a 4 m hlboká. V druhej polovici 19. storočia hradby zanikali a z ich materiálu bola postavená synagóga a protipožiarna múry.

Schaubmarov mlyn – tu sa môže mesto Pezinok hrdiť tým že Schaubmarov mlyn je jediným mlynom na Slovensku, ktorý sa kompletne zachoval na mieste svojho vzniku. Dnes ho vlastní Slovenská národná galéria, ktorá v ňom zriadila Galériu insitného umenia, prvú svojho druhu na Slovensku.

Pezinský cintorín – zaujímavý hlavne tým, že bol v 18. storočí rozdelený na katolícky a evanjelický. Je miestom svojho posledného odpočinku mnohých významných osobností, ako bol skladateľ Eugen Suchoň, botanik a národopisec Jozef Holuby a mnohí ďalší.

Kostoly – Farský kostol, Kláštorný kostol, Evanjelický kostol, Dolný kostol najsvätejšieho spasiteľa alebo Premaniteľa Pána.

Farský kostol – rímsko-katolícky, bol vybudovaný v gotickom štýle v pol. 14. storočia, prestavaný v roku 1500. Jeho baroková veža pochádza z roku 1700. Kostol má trojloďový priestor s presbytériom zakončeným hviezdicovou klenbou a vzácnu renesančnú kazateľnicu z roku 1523.

Kláštorný kostol – tento kapucínsky barokový kostol pochádza z roku 1730. Má jednu loď s bočnou kaplnkou. Všetka architektúra kostola je z dreva pokrytého tmavohnedým fládrovaním. Za hlavným oltárom je umelecky zdobené oratórium pre rehoľníkov.

Evanjelický kostol – pochádza z roku 1783. Má tvar obdĺžnikovej siene, empy po celom obvode. V objekte je vzácna krstiteľnica. Na klasicistickom oltári sa nachádza obraz poslednej večere, ktorého autorstvo sa pripisuje pezinskému rodákovi, barokovému maliarovi portrétistovi Jánovi Kupeckému (Dubovský, Žudel, 1982).

Dolný kostol – je to neskoro renesančný katolícky kostol zo 17. storočia. Bol upravený v 18. storočí v barokovom slohu. Zvláštnosťou kostola je presbytérium s hlavným oltárom a veľké empy na troch stranách lode. Umelecky hodnotnou je aj kazateľnica a organ z roku 1662. Autorom malieb je pezinský maliar Augustín Bárta st.

Katolícky kostol sv. kríža na Cajle – postavený bol v pol. 18. storočia, upravený a rozšírený o vežu v 19. storočia, jednolodový, neskorobarokový interiér.

Kultúrno-spoločenské podujatia – mesto každoročne organizuje podujatia nielen miestneho, ale aj regionálneho významu napr. Etnofestival, Medzinárodný festival chrámových zborov Ad unaCorda, Medzinárodný divadelný festival Cibulák, Festival duchových hudieb, Duchovky v preši, Permoník, ktorý je medzinárodnou výstavou a burzou minerálov, fosílií a drahých kameňov, ďalším podujatím je Pezinsky stravec – medzinárodná súťaž v tanečnom športe. Veľkým lákadlom a jedno z najväčších podujatí mesta, ktoré sa stalo už tradíciou v období ošeračiek je Pezinské vinobranie, ktoré je nielen oslavou vína a vinohradníckej práce, ale zároveň prehliadkou kultúrneho potenciálu Pezinka a okolia. Šírením týchto podujatí sa zaoberá Kultúrne centrum mesta Pezinok, ktorého poslaním je organizovať či už profesionálne alebo amatérske kultúrne podujatia.

K ďalším inštitúciám, ktoré prispievajú k rozvoju kultúrno-spoločenských aktivít v meste patrí občianske združenie Pezinské rozprávkové divadlo. Jedná sa o občianske združenie, ktoré od r. 1995 zastrešuje divadelné, hudobné a iné aktivity členov.

Športové zariadenia a športové podujatia – v súčasnosti v meste Pezinok je činných viac ako 30 športových klubov, spolkov zväzkov, v ktorých pôsobí viac ako 2000 občanov mesta. Lákadlom pre motoristov a adrenalínových nadšencov je Pezinská baba, kde sa každoročne konajú veľmi populárne preteky do vrchu. V meste Pezinok sú nasledovné lokality pre zariadenia pre šport a telovýchovu celomestského významu:

- športový areál celomestského významu v obytnej zóne Západ so športovými zariadeniami, futbalový štadión PŠK, ihrisko (v zime klizisko), športová hala, squash hala,
- lokalita pozdĺž Komenského ulici, kde sa nachádza krytá plaváreň, školské telovýchovné zariadenia, Judo hala,
- Štadión Baník na Cajlanskej ceste,
- futbalové ihrisko na Myslenickej ceste v Grinave, kde sa navrhovalo doteraz neuskutočnené rozšírenie o zariadenia ďalších činností – ľahkej atletiky (ihriská), športovej rehabilitácie, univerzálnej športovej haly,
- futbalové ihrisko na ulici Rozálka za hasičským areálom,
- Sokolovňa na Kalinčiakovej ulici,
- Športová hala na Holubyho ulici – tenis.

Lokality pre vodné športy:

- letné kúpalisko na Cajlanskej ceste,
- krytá plaváreň (plavecký bazén + detský),
- vodné plochy – rybníky,
- vodné plochy v rekreačných lokalitách Kučišdorfská dolina a Slnčné údolie, obe pre rekreačný pobyt pri vode a športový rybolov.

V roku 2003 mesto Pezinok prvýkrát usporiadalo cyklomaratón s dĺžkou 200 km do partnerských miest. Tento spomínaný maratón sa stretol s pozitívnym ohlasom. Mesto organizuje aj lyžiarske preteky ako sú BABA CUP, Family cup, ale aj majstrovstvá Bratislavy v obrovskom slalome. Pezinská baba ponuka 5 vlekov na troch zjazdových tratiach 500, 700 a 1000 m, sánkarská dráha, aj trate na bežecké lyžovanie.

Zo selektívnych predpokladov, ktoré rozdeľujeme na objektívne a subjektívne, sa nedajú nespomenúť politické predpoklady mesta. Pezinok sa nachádza len pár kilometrov od hlavného mesta Slovenskej republiky, preto väčšina ľudí dochádza za prácou do Bratislavy. Nezamestnanosť je zanedbateľná. Pezinok má cez 24 tisíc obyvateľov a ako okres okolo 58 tisíc (Územný plán mesta Pezinok, 2015).

Malokarpatská vína cesta

Prvé písomné správy o vinohradníctve v malokarpatskom regióne pochádzajú z 13. storočia, v Pezinku z roku 1295. Z tohto obdobia sú aj prvé správy o obaračkových slávnostiach. Vinohradnícka výroba bola v Malokarpatskej oblasti hlavným poľnohospodárskym výrobným odvetvím a často jediný zdroj príjmov. Vinohradníci mali svoje cechové organizácie a štatúty. Prvý cech vinohradníkov vznikol v roku 1494. K významným zmenám v malokarpatskom vinohradníctve, podobne ako v európskom, došlo v 2. polovici 19. storočia v dôsledku chorôb viniča zavlečených do Európy tzv. perenospora. Hľadanie ochrany pred týmito chorobami vyvolalo zrod moderného vinohradníctva opierajúceho sa o poznatky vedy a vymoženosti techniky. V roku 1934 bola obnovená tradícia pezinských vinobraní. Po 2. svetovej vojne sa v nej pokračovalo v roku 1958. V roku 1935 bolo v Pezinku založené Slovenské vinohradnícke združstvo, ktoré malo pri vzniku 457 členov. Spracúvalo a distribuovalo tretinu vinárskej produkcie obyvateľov mesta. Spoločenské zmeny po februári 1948 vyvolali zmeny vo vlastníctve a spôsobe obrábania viníc a umožnili zavedenie veľkovýroby vo vinohradníctve a vinárstve. Napr. JRD Pezinok malo v 80-tych rokoch 20. storočia 1 080 ha výmeru vinohradov, z čoho 740 ha rodiacich. Na 80% sa pestoval Rizling vlašský, Müller Thurgau, Veltlínske zelené a Silvánske zelené. V roku 1995 bolo založené v Pezinku Združenie pezinských vinohradníkov a vinárov. Koniec 20. storočia charakterizuje úpadok vinohradníctva vyvolaný rozpadom družstiev, nevyjasnenými vlastníckymi vzťahmi a nepriaznivou poľnohospodárskou politikou štátu. Postupne sa vinohradníctvo obnovuje, ale podpora z štátu pri zakladaní viniče je nedostatočná, a preto je veľmi nákladné založiť si nový vinohrad. Vinohradníci na Slovensku kritizujú aj to, že viniče vypadli z chránenej oblasti a môžu sa takto ľahšie vyklčovať a na ich miesta sa stavajú nové domy, vily.

Z hľadiska rajonizácie cestovného ruchu patrí malokarpatský región medzi najpríťažlivejšie a najlepšie vybavené oblasti cestovného ruchu na Slovensku. Leží v blízkosti Bratislavy, ktorá je sama osebe prvoradou turistickou atraktivitou na Slovensku, na juhu hraničí so známou seneckou turistickou oblasťou. Vývin po roku 1989 umožnil rozvoj aktivít, o ktoré sa môže cestovný ruch opierať aj v súčasnosti. Malokarpatský región okrem toho, že ponúka široké spektrum možností pre letnú aj zimnú pešiu turistiku a

zimné športy, cykloturistiku i poznávaciu turistiku, je najznámejším producentným regiónom vína na Slovensku. Azda najznámejšou vinohradníckou tradíciou, priťahujúcou každoročne do regiónu početné turistické skupiny a zájazdy, je malokarpatské vinobranie, ktoré sa začína obyčajne v piatok na pravé poludnie a trvá do neskorého nedeľného večera. Svätomartinské požehnanie mladého vína je novou tradíciou, ktorá sa odvíja od roku 1995, teda od založenia Združenia pezinských vinohradníkov a vinárov a bola prevzatá od juhomoravských vinárov, ktorí v deň svätého Martina (11.11.) vo svojich pivniciach ochutnávajú mladé víno. Po vzore našich rakúskych susedov Združenie malokarpatskej vínnej cesty v spolupráci s Malokarpatským osvetovým strediskom v Modre, pripravilo Deň otvorených pivníc v malokarpatskej oblasti. Cieľom podujatia je raz ročne sprístupniť súkromie malých pivníc takmer 30-tich producentov vína a umožniť návštevníkom nazrieť do zákulisia výroby a spracovania vínnej révy. Táto cesta spája z vinárskeho hľadiska najpozoruhodnejšie body regiónu, podobne ako Gotická cesta spája gotické pamiatky. Je príťažlivá pre turistov, ktorí hľadajú zážitky založené na ochutnávke miestnych vín a špecialít, návšteve vínnych pivníc, vinoték a možno aj múzeí, kde sa môžu bližšie oboznámiť s pestovaním a spracovaním viniča v tomto regióne (Malokarpatský región 2000).

Tab. 1: *Expertný odhad potenciálu cestovného ruchu v meste Pezínok*

Atribúty cestovného ruchu		Potenciál						Vyhodnotenie potenciálov atribútu
		kulturný	vzdelávací	športový	zážitkový	obchodný	politicko – spoločenský	
1.	Mestský park	5	5	3	3	2	4	22
2.	Kaštieľ	5	4	0	3	2	1	15
3.	Mestské hradby	5	3	0	2	0	0	10
4.	Mestská brána	3	1	0	1	0	0	4
5.	Radnica	5	3	0	3	5	4	20
6.	Kláštor a kostoly	5	5	0	2	0	2	14
7.	Meštiansky a vinohradnícky dom	5	5	0	4	2	3	19
8.	Vodný mlyn	2	2	3	1	2	1	11
9.	Sušiareň papiera	4	3	0	2	1	1	11
10.	Areál Rozálka	4	4	5	5	5	5	28
11.	Športoviská	2	2	5	3	2	2	16
12.	Kúpaliská a plaváreň	3	1	5	3	5	3	20
13.	Vodné plochy	2	1	5	3	2	2	15
14.	Lyžiarske stredisko	2	1	5	3	3	2	16

Atribúty cestovného ruchu	Potenciál						Vyhodnotenie potenciálov atribútu
	kulturný	vzdelávací	športový	zážitkový	obchodný	politicko – spoločenský	
Vyhodnotenie jednotlivých potenciálov CR	52	40	31	38	31	30	

Zdroj: Vlastné spracovanie

Súčasný stav cestovného ruchu v tomto vinohradníckom meste môžeme hodnotiť ako uspokojivý. Mesto má podujatia prakticky celý rok, okrem zimných mesiacov. Čo sa týka jednodňovej turistiky, tak je na tom veľmi dobre a mnohé mestá mu môžu závidieť.

- FEBRUÁR Pezinské vínne pivnice - otvorené pivnice v Pezinku, degustácia najlepších vín z Pezinka a okolia.
- MAREC Plavecký maratón - 24-hodinová NON STOP plavecká štafeta.
- APRÍL Vínne trhy - medzinárodná súťaž, výstava a degustácia vín.
- JÚN Cyklomaratón - podujatie orientované na podporu, resp. popularizáciu cykloturistiky v Pezinku.
 Veľká cena veteránov (automobilov).
 Keramické trhy - prezentácia majstrovstva výrobcov keramiky rôznych štýlov zo Slovenska aj zahraničia spojená s predajom.
 Festival pouličného divadla - divadelný festival.
- AUGUST Pezinský permonik - Malokarpatská výstava a burza minerálov, fosílií a drahých kameňov.
 Dychovky v Preši - Medzinárodný súťažný festival malých dychových hudieb.
 Fyzulnačka - Medzinárodná súťaž vo varení fazuľovej polievky.
- SEPTEMBER Malokarpatský stravec - Medzinárodná súťaž v parkúrovom skákaní koní dospelých a juniorov.
 Vinobranie - tradičné obaračkové slávnosti. Pestrá ponuka gastronomických špecialít s bohatým kultúrnym programom.
- OKTÓBER Festival Eugena Suchoňa - celoslovenský hudobný festival víťazov interpretačných súťaží základných umeleckých škôl.
 Pezinský stravec - súťažné stretnutie tanečných párov zo strednej Európy v najvyššej výkonnostnej triede a zároveň prezentácie začínajúcich párov.
- NOVEMBER Svätomartinské požehnanie vína - koná sa za účasti pezinských duchovných, výrobcov a milovníkov vína s cieľom zhodnotiť uplynulý vinohradnícky rok.

Deň otvorených pivníc - umožňuje milovníkom vína degustovať vína z celého malokarpatského regiónu priamo v prevádzkach, kde sa vyrába, rozprávať sa o víne s producentmi a spoznávať jeho tajomstvá.

DECEMBER Vianočné trhy - predaj a nákup typického vianočného tovaru a občerstvenia, ale aj kultúrny program, dobročinný bazár, betlehem a vianočný orloj (Tradičné podujatia - Mesto Pezinok, 2016).

Každým rokom sa zvyšuje návštevnosť keramických trhov, ktoré navštevujú nielen domáci, ale i zahraniční návštevníci. Podobne zaznamenáva vzrastajúci trend aj tradičné vinobranie. Podľa štatistiky z roku 2013 v peziňskom okrese vysoko prevažovali Poliaci, nasledujú Taliani, Nemci, Rakúšania, Francúzi a Rusi. Kým v roku 2014 Pezinok navštívilo 67 563 turistov (z toho 41 737 domácich a 25 826 cudzincov), v roku 2015 to už bolo len 38 143 (27 620 domácich, 10 523 cudzincov). Je to však trend pri návštevnosti zahraničných turistov, čo sa týka krátkej, jednodňovej návštevnosti, tak mesto Pezinok navštíví viac domácich turistov. Keramické, ale aj vinné trhy sú v meste veľkou udalosťou. Blízkosť Bratislavy ich teda určila na úspech. Ľudia poznajú tieto trhy a stali sa tradičným podujatím v Bratislavskom kraji (MIC – Mestské informačné centrum 2016).

Keramické trhy sa konajú od roku 2003 a zaznamenávajú neustály vzostup záujmu a to nielen domácich návštevníkov, ale i záujem zahraničných turistov z viacerých európskych krajín. Peziňské Keramické trhy sa stávajú stále väčším a vyhľadávanejším podujatím. Pozitívom vzrastajúceho trendu výroby vína je potreba zvýšiť počet zamestnancov.

Problémom je doprava a spojenie s Bratislavou. Ľudia, ktorí dochádzajú do hlavného mesta za prácou, musia každý deň stáť niekoľko desiatok minút v zápche, pretože cestná komunikácia nie je prispôbena pre taký veľký počet áut. Tu sa javí, ako alternatíva voči automobilovej doprave integrovaná doprava, kedy by si obyvateľ mohol nechať auto pri železničnej stanici a vlakom už ďalej cestovať do práce. Na toto je však nevyhnutné vybudovať záchytné parkoviská a urobiť dobrý grafikon vlakov so zaujímavou výškou cestovného. Vyriešením tohto problému je predpoklad zvýšenia návštevnosti turistov v Pezinku. Väčšina zahraničných turistov navštíví Bratislavu. Úpravou ceny cestovného lístku a plynulosťou dopravného spojenia by sa vytvoril predpoklad pre návštevu zahraničných turistov v meste Pezinok. Mesto Pezinok, sa musí orientovať na krátkodobú turistiku, jednodňovú, prípadne vikendovú (Územný plán mesta Pezinok, 2015).

Záver

V práci sme priblížili a analyzovali jednotlivé atribúty cestovného ruchu v Pezinku a jeho ďalší potenciál pre rozvoj cestovného ruchu.

Expertným odhadom, v ktorom sme hodnotili potenciál rôznych 14 atribútov cestovného ruchu v meste Pezinok (tab. 1) sme zistili, že najvyšším potenciálom pre cestovný ruch sú atribúty s kultúrnym potenciálom ($p = 52$), najnižší potenciál pre cestovný ruch majú politicko – spoločenské atribúty ($p = 30$). Z hľadiska vyhodnotenia všetkých potenciálov

cestovného ruchu v meste Pezinok (kultúrny, vzdelávací, športový, zážitkový, obchodný a politicko – spoločenský) sa ako najvyššie hodnotený atribút javí Areál Rozálka (p = 28), v ktorom sa odohráva bohatý spoločenský, kultúrny a športový život mesta. Nemenej zaujímavý pre turistov sa javí i Mestský park (p = 22), ktorý ponúka možnosti kultúrneho, vzdelávacieho, športového, zážitkového, obchodného i politicko – spoločenského potenciálu. Najmenej zaujímavým atribútom sa javí mestská brána (p = 4), ktorá nie je tak atraktívna pre cestovný ruch ako sú ostatné sledované atribúty.

Z našej práce vyplýva, že mesto Pezinok má potenciál pre ďalší rast v oblasti zvýšenia počtu návštevníkov, čo prispeje k rozvoju cestovného ruchu. Je dôležité vypracovať pre mesto plnohodnotnú tematickú ponuku, aby sa stalo miestom návštev turistov a trávenia ich voľného času v tejto lokalite. Zároveň musíme konštatovať, že mesto má čo ponúknuť turistom, t.j. bohatá historická základňa kultúrnych pamiatok, povestná vinohradnícka tradícia, výroba kvalitných vín, dobrá geografická poloha i. Jeho návštevnosť však negatívne ovplyvňuje problémová dopravná situácia a zlá infraštruktúra, ktoré je nevyhnutné doriešiť v spolupráci so štátom.

Literatúra

ARKAŠ, Z., VAVÁK, J., WITTGRÜBER, P., 2008: Dejiny Pezinka od praveku po formovanie Uhorského štátu. In: Pospeschová, P., (ed.): Bozen. Pezinok 1208-2008. Pezinok, s. 5 – 19.

BOROVSKÝ, J., SMOLKOVÁ, E., NIŇAJOVÁ, I., 2008: Cestovný ruch: trendy a perspektívy. Bratislava: Iura Edition, 280 s.

DANGLOVÁ, O., POPELKOVÁ, K., 2003: Podmienky a perspektívy miestneho a regionálneho rozvoja obcí malokarpatského regiónu. In: Slovenský národopis, 51, s. 299 – 320.

DUDOVÁ, J., 2000: Malokarpatský región 2000. Turistický sprievodca. Pezinok: Malokarpatské osvetové stredisko v Pezinku pre Združenie miest a obcí malokarpatského regiónu.

<http://www.pezinok.sk>

<http://www.pezinok.sk/?yggid=632>

http://www.pezinok.sk/uploadfiles/File/samosprava/upn/UPN_PK_2014-text_cistopis.pdf